

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

“การศึกษาสร้างคน คนสร้างชาติ” ซึ่งให้เห็นว่าการศึกษา นั้น มีความสำคัญอย่างยิ่งใน การพัฒนาประเทศ ประเทศใดที่ประชาชนมีความรู้สูง ย่อมส่งผลให้ประเทศนั้น มีความเจริญ ตามไปด้วย ในส่วนของประเทศไทยนั้น จากรายงานสถานการณ์ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ในสังคมไทย ประจำปี 2550 พบว่า ในภาพรวมการศึกษาของประชาชนยังมีคุณภาพไม่ดี เท่าที่ควรจึงจำเป็นต้องมีการจัดการศึกษา ซึ่งพอจะสรุปสาเหตุสำคัญของการจัดการศึกษา ได้ดังนี้ สถานะของประเทศไทยในสังคมโลก ประเทศไทยเป็นประเทศขนาดกลาง มีรายได้ ถัวเฉลี่ยต่อหัวของประชากรค่อนข้างต่ำ คุณภาพของประชาชนยังด้อยกว่าประเทศอื่นๆ มาตรฐานความเป็นอยู่ส่วนใหญ่ยังอยู่ในระดับต่ำ การที่เศรษฐกิจสังคมโลกมีการแข่งขันเพื่อ ตัวใครตัวมันมากขึ้น ความไม่สมดุลมากขึ้นและการเติบโตทางการผลิตการค้าชะลอตัว ทำให้ เศรษฐกิจไทยซึ่งพึ่งพาเศรษฐกิจโลก พื้นตัวได้ยาก จึงจำเป็นต้องมีการจัดการศึกษา เพื่อเป็น พื้นฐานในการแก้ปัญหาดังกล่าว สถานะและปัญหาของการศึกษาไทย รัฐยังให้ความสำคัญกับ การศึกษาปฐมวัยน้อยเกินไปทั้งๆ ที่เด็กวัยนี้ เป็นหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญที่สุด สมองกำลังพัฒนา สูง เรียนรู้ได้ไว หากพลาดโอกาสนี้จะเกิดผลลบทั้งชีวิต ในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา ยังให้บริการไม่ทั่วถึงในแง่ปริมาณและคุณภาพในส่วนของครูอาจารย์ ปัญหาส่วนใหญ่คือ การขาดแรงจูงใจและขาดความรู้ความสามารถ และที่สำคัญรัฐบาลขาดงบประมาณในการ บริหารการศึกษา ความล่าช้าของการดำเนินงาน ด้านตัวครู เช่น ขาดแรงจูงใจ ขาดความสามารถ เป็นหนี้ทั้งในและนอกระบบ ด้านงบประมาณ มีสำหรับดำเนินการน้อย ด้านสื่อ และเทคโนโลยี ยังมีน้อยและไม่ทันสมัย กระบวนการเรียนรู้ ครูยังขาดทักษะใน กระบวนการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ครูยังใช้วิธีการสอนแบบเดิมไม่พัฒนา การบริหารจัดการ ผู้บริหารยังไม่มีความสามารถพอ ในการบริหารงานในโรงเรียน การเปลี่ยนแปลงของสังคมและเศรษฐกิจ สังคมมีการเปลี่ยนแปลงไป การศึกษาย่อมต้องพัฒนา ให้สอดคล้องกัน ไปด้วย ตลอดจนระบบเศรษฐกิจที่เป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตการศึกษา ก็ต้องปรับปรุงให้สอดคล้องด้วยเช่นกัน จากสาเหตุดังกล่าวทำให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัด การศึกษาไม่อาจมองข้ามความสำคัญนี้ไปได้ และหาแนวทางการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ

ยิ่งขึ้น การจัดการศึกษาที่ผ่านมาทั้งความสำเร็จและความล้มเหลวเนื่องจากข้อบ่งชี้ และภารกิจในการจัดการศึกษาค่อนข้างกว้างและมากมายเกินไป ทำให้นโยบายในบางเรื่อง ยังไม่สามารถทำให้เกิดเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนได้ (วิทยากร เชียงกูล, 2545 : 16-18)

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตั้งแต่ฉบับที่ 1 จนถึงฉบับปัจจุบันได้มีนโยบายทางการศึกษาที่สำคัญๆ ที่ระบุไว้ในแผนมากมายไม่ว่าจะเป็น การให้ความสำคัญกับการขยายโอกาสทางการศึกษาให้กับประชาชน ทั้งในระดับล่าง ระดับกลาง และในระดับสูง เพื่อสนองต่อความต้องการในการพัฒนาอุตสาหกรรม ต่อมาในนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในฉบับที่ 2 ก็ได้มีการขยายปริมาณการรับนักเรียนและนักศึกษาทุกระดับ ทั้งระดับมัธยม อาชีวศึกษา การฝึกหัดครู และระดับอุดมศึกษา ซึ่งในนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในฉบับที่ 3 ก็ได้เน้นการปรับปรุงการศึกษาให้มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ อีกทั้งยังส่งเสริมให้เอกชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในอัตราที่เหมาะสม (ธนิดา เทพอินทร์, 2554 : 1)

นโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในฉบับที่ 4 ยังได้มีการส่งเสริมการศึกษานอกโรงเรียนให้กว้างขวางในรูปแบบต่างๆ หลายลักษณะ มีการปฏิรูปการศึกษา และประกาศใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 จนกระทั่งในนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในฉบับที่ 5 ก็เกิดนโยบายการศึกษาที่เน้นด้านปริมาณ โดยส่งเสริมและขยายการพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน มีการปรับปรุงคุณภาพและมาตรฐานของโรงเรียนประถมและมัธยมศึกษาในเมืองและชนบทให้ใกล้เคียงกัน และมีการสนับสนุนให้เอกชนที่มีความถนัดและความพร้อมจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษา เพื่อแบ่งเบาภาระการจัดการศึกษาของภาครัฐ เพื่อพัฒนากำลังคนในระดับกลางและระดับสูงในสาขาที่ขาดแคลนและตลาดมีความต้องการ (ธนิดา เทพอินทร์, 2554:1)

นโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในฉบับที่ 6 และในนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในฉบับที่ 7 ก็ได้ขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานจาก 6 ปีเป็น 9 ปี ซึ่งให้ความสำคัญกับการผลิตกำลังคนทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นพิเศษ ต่อมาในนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในฉบับที่ 8 ก็เน้นคนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาการศึกษา ตั้งแต่การศึกษาระดับต้นไปจนตลอดชีวิต โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิด วิเคราะห์อย่างมีเหตุผล มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มิใช่ใช้แต่ความจำในการเรียน แต่ต้องเกิดความเข้าใจด้วย และสนับสนุน แรงจูงใจให้มีการพัฒนาครูผู้สอน มีการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน ปฏิรูปจิตสำนึกและส่งเสริม

ขวัญกำลังใจในการทำงาน อีกทั้งส่งเสริมให้สถาบันการศึกษามีเอกภาพในเชิงนโยบาย มีอิสระในการบริหารจัดการและเร่งผลิตบุคลากรสาขาที่ขาดแคลนตามความสามารถด้วย ในนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในฉบับที่ 9 มีการปฏิรูปกระบวนการพัฒนาครู อีกทั้งเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและกำหนดแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุดและเสริมสร้างความพร้อมของสถาบันการศึกษา และในนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในฉบับที่ 10 มีการส่งเสริมในการเรียนรู้ตลอดชีวิต เน้นพัฒนากำลังคน ในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การวิจัย และวิทยาการทุกแขนงโดยนักเรียนเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้

นอกจากนั้นแล้ว ยังมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 การจัดการศึกษาที่จัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย เป็นต้น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 เน้นยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน โดยพัฒนาคนไทยให้มีศักยภาพในการคิดวิเคราะห์สังเคราะห์มีความคิดสร้างสรรค์ใฝ่เรียนรู้มีคุณธรรมจริยธรรมค่านิยมที่พึงรู้จักสิทธิหน้าที่ของตนเองและผู้อื่นควบคู่กับการเสริมสร้างและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางปัญญาและแหล่งเรียนรู้ในระดับชุมชน (ธนิศา เทพอินทร์. 2554:1) อย่างไรก็ตามผลสืบเนื่องมาจากการปรับเปลี่ยนบริบทและโครงสร้างการบริหารของการบริหารจัดการศึกษาภายใต้สาระแห่งบทบัญญัติของกฎหมายการศึกษา “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542” เป็นการ จัด โครงสร้างการบริหารการศึกษา โดยยึดหลักของการ มีเอกภาพเชิงนโยบาย หลากหลายในการปฏิบัติ โดยเน้นระบบการกระจายอำนาจ และการยึดหลักการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นเป็นสำคัญ

สาระสำคัญของ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 นั้น ได้เสนอแนวคิดและวิธีการจัดการศึกษาที่ทำหลายด้าน จึงเป็นเสมือนกฎหมายปฏิรูปการศึกษา (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. 2544 : 15-18) การปฏิรูปการศึกษามุ่งให้เกิดคุณภาพทั้งในด้านผลผลิต กระบวนการจัดการและปัจจัยต่างๆ โดยมุ่งหวังให้การจัดการศึกษา การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ นอกจากนั้นในการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างต้องส่งเสริมให้ผู้สอน จัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา เปรียบได้กับ “ผู้บริหารมืออาชีพ” พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้ให้ความหมายว่า

ผู้บริหารสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หมายถึง บุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหารการศึกษาแต่ละแห่งของทั้งรัฐและเอกชน ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาที่จะดำเนินการไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษานั้น ต้องอ้างอิงหลักการของ (การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษา, 2542 : 4) คือ เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชนให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารสถานศึกษาต้องนำเทคนิควิธีการ ตลอดจนกลยุทธ์ต่างๆ ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทฤษฎีทางการบริหารการศึกษาที่มีอยู่อย่างมากมาย มาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการที่ผู้นำช่วยสร้างความชัดเจนแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาให้รับรู้ว่า อะไรคือความสำคัญให้ภาพความเป็นจริงขององค์กรแก่ผู้อื่นช่วยให้มองเห็นทิศทางและจุดมุ่งหมายอย่างชัดเจนภายใต้ภาวะความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลก (สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์, 2545 : 1-5) สามารถนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จทั้งในองค์กรของตนเองและองค์กรอื่น จนขยายสู่องค์กรระดับประเทศ ซึ่งต้องอาศัยการมีภาวะผู้นำทั้งสิ้นสอดคล้องกับ (ประชุม โพธิกุล, 2554 : 1) การเป็นผู้บริหารสมัยใหม่ต้องการความเป็นผู้นำในการบริหารงานของตน เพราะผู้บริหารสมัยใหม่ตระหนักดีว่า มนุษย์มีความแตกต่างกันตามลำดับขั้นของความต้องการจึงต้องใช้ศาสตร์ คือ ความรู้ในเรื่องระเบียบ ทฤษฎีต่างๆ และศิลปะในการบริหารช่วยนำการบริหาร เช่นเดียวกับ (นันทิยา วัฒนวิฑูกร, 2553 : 1) ภาวะผู้นำ (Leadership) เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จ ซึ่งแม้ที่นั่นก็เปรียบเสมือนผู้นำขององค์กรที่จะต้องเป็นผู้ชี้นำทิศทางขององค์กร ทำหน้าที่ตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความอยู่รอดขององค์กร

การบริหารคือการหาทางทำงานให้สำเร็จ การทำงานให้สำเร็จได้นั้น มีวิธีการอยู่มากมายหลายวิธีที่ผู้บริหารทั้งหลายได้ใช้ความรู้ ความสามารถ เลือกวิธีที่เหมาะสมตามสภาพความต้องการและสภาพแวดล้อมมาใช้ให้เป็นประโยชน์ได้ (อชิปต์ย์ คลี่สุนทร, 2547 : 1) แต่เดิมแนวความคิดว่าองค์ประกอบสำคัญที่เป็นปัจจัยช่วยให้การบริหารงานใดๆ สำเร็จได้โดยง่าย คือ คน (Man) งบประมาณ (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) และการจัดการ (Management) แนวคิดนั้นรู้โดยทั่วกันว่า 4M's ปัจจุบัน ปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลให้สามารถทำงานสำเร็จได้ดียิ่งขึ้น มีเพิ่มอีก 2 ประการ คือ ข้อมูลสารสนเทศ (Information) และเทคโนโลยี (Technology) ซึ่งหมายถึง การนำเอาวิทยาศาสตร์ประยุกต์มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในทางปฏิบัติ 2 ประการหลังนี้โดยทั่วไป เรียกกันว่า IT (ไอที)

กล่าวว่า การทำงานใดๆ ก็ตาม ทุกคนย่อมมีความต้องการให้งานที่ได้รับมอบหมาย ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ การบริหารงาน โดยวิธีการหรือเทคนิคที่ถูกต้องจึงเป็นสิ่งสำคัญและมีส่วนอย่างมากที่ช่วยทำให้คุณสามารถจัดการและบริหารงานต่างๆ ให้สำเร็จ ลุล่วงไปด้วยดีภายใต้ระยะเวลาที่จำกัดการบริหารงานที่ถูกวิธีนั้น ไม่เพียงแต่จะมีความสามารถในการจัดการงานเพียงอย่างเดียวเท่านั้น คุณควรมีความสามารถหรือมีความฉลาดในเรื่องอื่นๆ ประกอบกันไปด้วย เพราะสิ่งเหล่านี้เองเป็นส่วนหนึ่งที่มีผลทำให้คุณสามารถจัดการงานได้ดี และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดิฉันขอแนะนำหลัก 4Q ซึ่งเป็นเทคนิคในการบริหารงานที่คุณเองย่อมสามารถทำได้อย่างแน่นอน (ฮาภรณ์ ภู่วิทยาพันธ์. 2556 : 1-2) ประกอบด้วย ความฉลาดทางการจัดการงาน (Management Quotient : Mgnt.Q) ความฉลาดทางเชาวน์ปัญญา (Intellectual Quotient : IQ) ความฉลาดทางเชาวน์อารมณ์ (Emotional Quotient : EQ) ความฉลาดในด้านสุขภาพ (Health Quotient : HQ) ทางการบริหารการจัดการศึกษา จึงจำเป็นต้องอาศัยความเชี่ยวชาญ ความรอบรู้ในสายงาน ความโปร่งใสที่สามารถตรวจสอบได้ และความเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงในโลกแห่งการแข่งขัน ด้วยระบบ ISO ภาระหน้าที่หลักของนักบริหารการจัดการศึกษา จะต้องมีความพร้อมด้วยศักยภาพความเป็นผู้นำอยู่ตลอดเวลา "การรู้เรา รู้เขา รบร้อยครั้ง ชนะร้อยครั้ง" จึงเป็นสุภาษิตที่อมตะสำหรับเป็นบันไดก้าวไปสู่ชัยชนะที่ยิ่งใหญ่ของผู้นำ

โลกปัจจุบันอยู่ในยุคกระแส โลกาภิวัตน์ (globalization) เป็นยุคที่กล่าวกันว่าเป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง ทุกองค์การต้องเผชิญกับสภาวะการเปลี่ยนแปลงในด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม ค่านิยม สภาพแวดล้อม ข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยีและอื่นๆ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในระดับโลก ระดับภูมิภาค ระดับประเทศ ระดับสังคม ระดับองค์กร และระดับปัจเจกบุคคล ผลจากการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ส่งผลทั้งทางบวกและทางลบ ในการพัฒนาประเทศเพื่อให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปอย่างรวดเร็วของกระแสสังคมโลก ปัจจุบัน ทุกประเทศมักให้ความสำคัญในการพัฒนาคนเป็นอันดับแรก เพราะการพัฒนาประเทศในทุกด้านขึ้นอยู่กับคน ถ้าคนในชาติได้รับการพัฒนาให้มีสมรรถภาพและประสิทธิภาพที่ดีก็จะนำความเจริญมาสู่ชาติ สำหรับประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีความสำคัญในการพัฒนาคน ดังจะเห็นได้จากการจัดทำพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เพื่อปฏิรูปการศึกษาของชาติภายหลังการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ก่อให้เกิดกระแสตื่นตัวครั้งใหญ่ของครูอาจารย์ ผู้บริหาร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทั้งหลาย เพราะนับแต่นี้

ไปการศึกษาของประเทศจะต้องมีการปฏิรูปปรับเปลี่ยนโฉมหน้าใหม่ไปสู่การจัดการศึกษา
 อบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม และจัดการศึกษาให้มีคุณภาพสูงสุดเพื่อทำให้เกิดการพัฒนาของ
 คนไทยที่พึงปรารถนา คือ ดี เก่ง และมีความสุข (คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้. 2543: 1)
 สำหรับรูปแบบการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมีการเปลี่ยนแปลงจากการควบคุม
 โดยหน่วยงานในส่วนกลางไปสู่การกระจายอำนาจไปยังสถานศึกษา เพื่อให้เกิดความคล่องตัว
 และพัฒนาศักยภาพทางการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้มีขีดสูงสุด รูปแบบ
 การบริหารจัดการดังกล่าว เรียกว่า “การบริหารจัดการ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน” (school-based
 management: SBM)การบริหารจัดการ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นแนวคิดใหม่ในการบริหาร
 โรงเรียน ซึ่งริเริ่มขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกาในช่วงศตวรรษที่ 1980 แล้วแพร่หลายไปยัง
 ประเทศอื่นๆ รวมทั้งประเทศไทยที่ได้นำแนวคิดการบริหารจัดการ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมา
 ใช้ปฏิรูปการศึกษา แนวคิดของการบริหารจัดการ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสามารถสรุปได้ว่า
 เป็นกลยุทธ์ในการปรับปรุงการศึกษาโดยเปลี่ยนอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจจากส่วนกลางไป
 ยังก่อตั้งโรงเรียน โดยให้คณะกรรมการ โรงเรียน (School Board) ซึ่งประกอบด้วย ผู้ปกครอง
 ครู สมาชิกในชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิ ศิษย์เก่า และผู้บริหาร โรงเรียนมีหน้าที่และความรับผิดชอบ
 ในการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับงบประมาณ บุคลากร และวิชาการ โดยให้เป็นไปตามความ
 ต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน (อุทัย บุญประเสริฐ. 2542 : 5) ภายหลังจากปฏิรูป
 การศึกษาพบว่า คุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาโดยทั่วไปยังไม่ประสบ
 ความ สำเร็จเท่าที่ควร ดังจะเห็นได้จากการผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ผู้เรียนชั้น ป.6 ในทุก
 โรงเรียน ทุกเขตพื้นที่การศึกษาทั่วประเทศ ในปีการศึกษา 2549 พบว่า กลุ่มสาระคณิตศาสตร์
 ภาษาไทย วิทยาศาสตร์ และภาษาต่างประเทศ(ภาษาอังกฤษ)มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 โดย
 กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์มีค่าเฉลี่ยร้อยละสูงสุด คือ ร้อยละ 43.17 รองลงมาคือ กลุ่มสาระ
 ภาษาไทย คณิตศาสตร์ และภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) คิดเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ 42.74,
 38.87 และ34.51 ตามลำดับ (สำนักทดสอบทางการศึกษา. 2550 : 49) เมื่อเปรียบเทียบกับปี
 การศึกษา 2546 พบว่าทุกกลุ่มสาระ ยกเว้นวิทยาศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยร้อยละลดลง นั่นแสดงว่า
 คุณภาพการจัดการศึกษาของ โรงเรียนประถมศึกษาโดยภาพรวมระดับประเทศยังไม่ผ่านเกณฑ์
 ขั้นต่ำ

จากแนวคิดและสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้นทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจและต้องการ
 ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
 คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ เพื่อเป็นแนวทางในการ

พัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา และการปฏิรูปการศึกษาในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว ตามเทคโนโลยีที่ทันสมัยยิ่งขึ้น

คำถามการวิจัย

1. ประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ เป็นอย่างไร
2. มีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ หรือไม่อย่างไร
3. รูปแบบเชิงนโยบายการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษา ในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์มีลักษณะอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์
3. เพื่อสร้างรูปแบบเชิงนโยบายการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษา ในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์

สมมติฐานการวิจัย

ผู้นำการเปลี่ยนแปลง ความเป็นนักบริหารแบบมืออาชีพ การบริหารงานมุ่งผลสัมฤทธิ์ การจัดการเวลา การบริหารแบบโดยกำหนดตัวชี้วัด การบริหารการมีส่วนร่วม ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขต ไว้ดังนี้
การวิจัยระยะที่ 1 การศึกษาประสิทธิภาพและศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ เป็นโรงเรียนในสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ จำนวน 736 แห่ง
2. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัยในช่วงเดือน มกราคม พ.ศ.2557 ถึงเดือน สิงหาคม พ.ศ.2557

3. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ประชากร ได้แก่ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ จำนวน 736 แห่ง (สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. 2556)

3.1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ จำนวน 260 แห่ง โดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยการคำนวณจากสูตร (Taro Yamane. 1973 : 727) และวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ ซึ่งกำหนดผู้ให้ข้อมูลแต่ละโรงเรียนจำนวน 3 คน ได้แก่ ประธานกรรมการสถานศึกษา ผู้อำนวยการโรงเรียน และตัวแทนครู รวมทั้งสิ้น 780 คน

4. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

4.1 ตัวแปรอิสระ คือ คุณสมบัติของผู้บริหารสถานศึกษา

4.1.1 ผู้นำการเปลี่ยนแปลง

4.1.2 ความเป็นนักบริหารแบบมืออาชีพ

4.1.3 การบริหารงานมุ่งผลสัมฤทธิ์

4.1.4 การจัดการเวลา

4.1.5 การบริหารแบบโดยกำหนดตัวชี้วัด

4.1.6 การบริหารการมีส่วนร่วม

4.2 ตัวแปรตาม คือ ประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

การวิจัยระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบเชิงนโยบายการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษา ในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ ศึกษาโรงเรียนในสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์
2. ขอบเขตด้านระยะเวลา ผู้วิจัยได้ใช้ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัยในช่วงเดือน กันยายน พ.ศ. 2557 ถึง มีนาคม พ.ศ. 2558
3. ขอบเขตด้านประชากรเป้าหมาย

ผู้วิจัยคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิแบบเจาะจงจากโรงเรียนที่ได้คะแนนประเมินคุณภาพระดับสูงสุด 10 ลำดับแรก ในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ จำนวน 10 แห่ง ผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นตัวแทนโรงเรียนๆ ละ 3 คน ได้แก่ ประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้อำนวยการโรงเรียน และตัวแทนครู รวมเป็น 30 คน

4. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาของการศึกษาครั้งนี้ คือ รูปแบบเชิงนโยบายการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษา สถานศึกษาในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่เปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาล แต่ไม่เกินชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในที่นี้หมายถึงโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์
2. การจัดการศึกษา หมายถึง การดำเนินการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ
3. ประสิทธิภาพ หมายถึง ผลการดำเนินการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งวัดออกมาเป็นตัวเลขตามคะแนนการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)
4. การบริหาร หมายถึง การบูรณาการทรัพยากรการบริหาร เช่น คน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ เพื่อดำเนินการจัดการศึกษาให้สัมฤทธิ์ผลตามมาตรฐานการจัดการศึกษา
5. ปัจจัยที่ส่งต่อประสิทธิผลการจัดการศึกษา หมายถึง ตัวแปรหรือปัจจัยเงื่อนไขที่มีผลทำให้เพิ่มขีดความสามารถในการบริหารจัดการศึกษา ให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการจัดการศึกษา ได้แก่
 - 5.1 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง คือ กระบวนการที่ผู้นำมีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงานและผู้ตามโดยเปลี่ยนแปลงความพยายามของผู้ร่วมงานและผู้ตามให้สูงขึ้นกว่าความพยายามที่คาดหวัง พัฒนาความสามารถของผู้ร่วมงานและผู้ตามไปสู่ระดับที่สูงขึ้นและศักยภาพมากขึ้น ทำให้เกิดการตระหนักรู้ในภารกิจและวิสัยทัศน์ของทีมและขององค์กร จูงใจให้ผู้ร่วมงานและผู้ตามมองให้ไกลเกินกว่าความสนใจของพวกเขาไปสู่ประโยชน์ของกลุ่มองค์กรหรือสังคม
 - 5.2 ความเป็นนักบริหารมืออาชีพ คือ ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้บริหารงาน กิจการต่างๆ ให้สำเร็จ โดยอาศัยความรู้ความสามารถของตนเองและความร่วมมือของผู้อื่น ลักษณะเด่นของ

ผู้บริหารมืออาชีพมีดังนี้ มีความรอบรู้ทันต่อเหตุการณ์ มีการตัดสินใจที่ดี รวดเร็ว แม่นยำและถูกต้องสามารถจับประเด็นได้รวดเร็ว ออกความเห็น ได้ทันการสามารถเลือกใช้คนได้เหมาะสมกับงาน ยอมรับการเปลี่ยนแปลงพร้อมที่จะปรับตัวมีระเบียบ ละเอียดรอบคอบ เกรงครัดเรื่องเวลา ซื่อสัตย์มีคุณธรรม ยึดมั่นในจรรยาวิชาชีพ เชื่อมมั่นในตนเอง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถประสานงานได้เยี่ยม

5.3 การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ คือ การวิเคราะห์วิสัยทัศน์และพันธกิจ การกำหนดปัจจัยแห่งความสำเร็จ(CSFs) การกำหนดตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน (KPIs) การกำหนดแหล่งข้อมูล การตั้งเป้าหมาย การรายงานการวิเคราะห์ การบันทึกและอนุมัติข้อมูล การรวบรวมข้อมูล

5.4 การจัดการเวลา หมายถึง การจัดการเวลาที่มีหลักการที่สำคัญคือ ทำทันเวลา ทำถูกเวลา ทำตามเวลา ทำตรงเวลา

5.5 การบริหารแบบโดยกำหนดตัวชี้วัด หมายถึง การวัดความก้าวหน้าของการบรรลุปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จ หรือผลสัมฤทธิ์ขององค์กร โดยเทียบผลการปฏิบัติงานกับมาตรฐานหรือเป้าหมายที่ตกลงกันไว้ องค์กรสามารถใช้ผลของการวัดและการประเมินความก้าวหน้าของการบรรลุวิสัยทัศน์ขององค์กร เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการปฏิบัติงานขององค์กร ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลักมีความเชื่อมโยงกับปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จ ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลักที่ดี ควรมีความเหมาะสม สามารถที่จะโน้มน้าวให้ทุกคนในองค์กร และผู้มีส่วนได้เสียประ โยชน์ตลอดจนสาธารณชนเชื่อถือ ผลงานที่วัดจากตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลักจะแสดงถึงภารกิจที่องค์กรจะต้องปฏิบัติบนพื้นฐานของเป้าหมายที่ตั้งไว้โดยต้องสามารถวัดได้อย่างเป็นรูปธรรม

5.6 การบริหารการมีส่วนร่วม หมายถึง การบริหารโดยให้บุคคลในองค์กรหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจ ให้ความสำคัญสร้างสรรค์ และความเชี่ยวชาญ ในการบริหารงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ หรือแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดจากการบริหารงาน

6. ประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา คือ ผลการดำเนินการจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามกรอบการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน) (สมศ.) กำหนด ซึ่งวัดจากคะแนนการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาที่คณะกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษาได้ประเมินแล้ว โดยนำมาจากรายงานการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน) รายงาน

7. รูปแบบ หมายถึง กรอบของแนวคิดที่เป็นชุดของปัจจัยหรือตัวแปรต่างๆ หรือองค์ประกอบที่สำคัญในเชิงความสัมพันธ์หรือเหตุผลซึ่งเป็นชุดของการพัฒนาการจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐานมากขึ้นหรือปรากฏการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ

8. รูปแบบเชิงนโยบายการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษา หมายถึง แนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาในลักษณะของนโยบาย ที่มุ่งพัฒนาการจัดการศึกษาในพื้นที่กลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ประโยชน์ต่อหน่วยงาน ผลการวิจัยที่ได้จะพบปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลกระทบต่อประสิทธิผลของการจัดการศึกษา ซึ่งสถาบันการศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการบริหารจัดการสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี

2. ประโยชน์เชิงนโยบาย ข้อมูลสารสนเทศที่ได้ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะรัฐบาลสามารถนำไปเป็นฐานคิดการส่งเสริมและสนับสนุนเชิงนโยบายของการจัดการศึกษาได้เป็นอย่างดี

3. ประโยชน์เชิงวิชาการ รูปแบบและวิธีการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นประโยชน์ในการพัฒนาระเบียบวิธีวิจัย และข้อค้นพบเชิงวิชาการ สามารถนำไปต่อยอดแนวคิดและทฤษฎีการจัดการศึกษาได้อย่างต่อเนื่อง